

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. I. An & quando Christus meruerit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

95 Obijcies ultimò : Majorem videtur habere A oppositionem cum unione hypostatica habitus vitii , quàm fomes peccati : Sed habitus vitiosus , de potentia absoluta possunt esse in humanitate Verbo unita : Ergo & fomes peccati , Major videtur manifesta , Tum quia habitus vitiosus proximior est malo ad quod dat facilitatem , quàm fomes qui non dat facilitatem , sed in potentia consistit . Tum etiam quia fomes peccati non inclinat in malitiam moralem formaliter , sed tantum pro materiali , scilicet ad bonum delectabile ; habitus verò vitiosus est facilitas , inclinatio , & promptitudo ad malum , ut malum malitià morali formaliter . Minor verò suadetur : Cum unione hypostatica solum malum culpæ videtur habere oppositionem : Sed habitus vitiosus non importat malum culpæ , ablatam enim omni culpā , imò & reatu pœnæ , possunt manere hujusmodi habitus , ut patet in baptizatis , quibus omnis culpa & pœna perfecte remittitur , & tamen si habeant antea habitus vitiorum , non propterea per baptismum auferuntur : Ergo habitus vitiosus possunt , saltem de absoluta potentia , in humanitate Verbo unita existere .

96 Respondeo , concessa Majori , negando Minorē , implicat enim habitus vitiosus in humanitate Verbo unita existere , quiddam in contrarium dicant Vazquez hic disp. 61. cap. 8. num. 36. Ragusa disp. 114. §. 8. & alii ejusdem Societatis . Ratio verò negati ex principiis suprà statutis facile colligitur . Christi enim humanitas , ex vi unionis hypostaticæ , est infinitè atque summè sancta : Sed cum infinita & summa sanctitate habitus vitiosus impossibilis est : Ergo & cum unione hypostatica . Major patet , Minor probatur . Tum quia summa & infinita sanctitas , nedum cum peccato , sed etiam cum potentia proxima peccandi , impossibilis est , ut articulo præcedenti ostendimus : Ergo & cum facilitate ad peccandum , quæ proximiùs ad peccandum , quàm ipsa potentia accedit . Tum etiam , quia summa sanctitas dicit summam à peccato distantiam : Sed major est distantia , à peccato distare , & à facilitate ad peccandum , quàm à solo peccato : Ergo summa sanctitas nedum opponitur peccato , sed etiam vitio , quod facilitatem ad peccandum præstat . Unde ad probationem Minoris , Major neganda est ; nam cum unione hypostatica , non solum peccatum , sed etiam proxima & expedita ad peccandum potentiam , & à fortiori facilitas , inclinatio , & promptitudo ad peccandum , impossibilia sunt .

§. III.

Corollarium notatu dignum.

97 EX dictis in hac disputatione colligitur , tres esse causas sufficientes impeccabilitatis Christi . & exclusionis fomitis ab ejus humanitate . Prima & principalis est unio hypostatica , quæ cum summè & infinitè humanitatem Christi sanctificet , nedum peccatum , & potentiam peccandi , sed etiam omnes motus inordinatos appetitus sensitivi prorsus excludit , ut ex suprà dictis patet .

Secunda est visio beatifica , quæ cum animam Christi primæ rectæ operationis regulæ conjungat , illam etiam reddit impeccabilem , & insuper vim & efficacitatem habet comprimendi omnem inordinatum affectum appetitus sensitivi : si enim in via , perfecta Dei contemplatio , quæ est sub velamine fidei , ita ad se rapit sen-

suum , ut licet non impediat omnem motum appetitus , saltem ipsum egerie moderetur , ut pro eo tempore quo durat , impediat , ut patet ex eâ ; nihil mirum , si clara illa Dei contemplatio , constanter in Christo & in Beato petro , rans , omnem inordinatum motum appetitus prorsus impediat .

Tertia causa impeccabilitatis Christi , exclusionis fomitis ab ejus humanitate , sumitur ex perfectione gratiæ habitualis in anima ejus existentis , & virtutum quæ ab ea dimanant , in enim gratia , ratione conjunctionis quam habet cum gratia unionis , & quia in Christo est actu perfecto & cōnaturali , habet quandam participationem gratiæ patriæ , ratione cujus summa animam Christi in bono , & potentiam peccandi , ac fomitem peccati , motusque omnes inordinatos appetitus sensitivi , ab humanitate ejus excludit ; atque ita Christus triplici titulo laudatus & impeccabilis est , unde ob triplicem illam sanctitatem & impeccabilitatem ejus causam & prærogativam , Daniel . 9. Sanctus Sanctus appellatur ; & Isaiæ 6. Seraphim dicunt , sacrum illud trifagium , Sanctus Sanctus Sanctus , ante Thronum ejus decantant .

DISPUTATIO XXI.

De merito Christi.

Ad Questionem 19. D. Thomæ.

Celebris est hæc disputatio , plures enim graves circa meritum Christi , ejusque libertatem , quæ est conditio ad merendum necessaria , occurrunt difficultates , quas arduis sequentibus , eâ quâ poterimus perspicuitate & brevitate , proponemus ac resolvemus .

ARTICULUS PRIMUS.

An & quando Christus meruerit ?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententiae.

PRO resolutione utriusque difficultatis respondendum est ex Tractatu de justificatione de merito , sex conclusiones de lege ordinata ad merendum esse necessarias : Nam primo requiritur quod actio meritoria sit libera , quantum ad liberos nec meremur , nec demeremur . Secundò , operatio debet esse bona ex objecto & omnibus circumstantiis , nam actus malus non meretur præmium , sed pœnam . Tertiò , debet procedere à subiecto grato , juxta illud Genesi . 4. Respexit Dominus ad Abel , & ad munera ejus . Tertiò prius ad Abel , id est ad subiectum Deo gratum , deinde ad munera ejus respexit Dominus . Quarta , meretur , quia nisi subiectum sit gratum , opera ejus Deo grata non sunt . Quintò , quod formaliter vel virtualiter referatur in finem supernaturalem , quia ut docet S. Thomas 1. 2. quæst. 114. art. 4. charitas est quæ conjungit actus aliarum virtutum cum ultimo fine , & ideo ex imperio charitatis habent quod sint meritoria : vixit . Quintò , quod sit actio viatoris , nam beati & damnati , quia sunt inter terminos , merentur .

vel demereri non possunt. Sexto, quod ad sit patrum & promissio ex parte Dei, & ex parte operantis seu merentis, ordinatio operis ad consequendum primum: quia sine tali promissione & ordinatione, Deus nemini obligari potest ad reddendum primum.

Supponendum est etiam, quatuor esse tempora vel instantia de quibus dubitari potest an Christus meruerit, nempe primum instans conceptionis, reliquum vite tempus usque ad mortem, ipsum instans mortis, & tempus quod post Christi mortem successit. His præmissis.

Licet omnes Theologi unanimiter fateantur Christum dum erat in terris viator, verè & propriè meruisse, idque certè & indubitata fide tenendum sit tamem circa tempus quo meruit, varia sunt Authorum placita, sed omnes sententiæ, ad quatuor reduci possent exilimo.

Prima negat Christum meruisse in primo conceptionis instanti. Hanc tenet Alenius 3. part. quæst. 17. membro 2. art. 1. illamque probabiliorem censet Albertus in 3. dist. 18. art. 6. & D. Bonaventura ibidem art. 10. quæst. 2. & ut probabilem defendit Durandus in eadem distinctione quæst. 2.

Secunda per extremum affirmat, Christum meruisse non solum in hac vita mortali, sed etiam post mortem. Ita quidam quos sine nomine refert Vincentius relect. de gratia Christi quæst. 1. pagina 438. Pro hac etiam refertur Regula hic disp. 1. §. 1. & alii qui volunt Christum meruisse per effusionem sui sanguinis ex latere transfixo, quod vulnus certum est fuisse Christo inflictum post ejus mortem. Huic etiam favent quidam Theologi, qui ut refert Vazquez hic disp. 76. cap. 1. docent Christum nunc actu mereri in sacrificio missæ, & in collatione sacramentorum.

Tertia Christi meritum a primo instanti conceptionis usque ad instans mortis inclusive protendit, & asserit in instanti terminativo vitæ, mortisque inceptivo, meruisse. Ita Cajetanus in 4. quæst. 50. art. 6. §. ad 1. & 2. 2. quæst. 124. art. 4. ad 2. Martini argumentum, quem sequitur Hurtado disp. 63. sect. 10.

Quarta & vera sententia, quæ apud Theologos non solum domesticos, sed etiam extraneos communis est, docet Christum meruisse quidem in primo instanti conceptionis, & toto tempore vitæ, non tamen post mortem, nec in ipso instanti terminativo vitæ, mortisque iniciativo.

§. II.

Statuitur prima conclusio, & ostenditur Christum, verè & propriè meruisse.

Disco primò, Christus verè & propriè meruit.

Conclusio est certa de fide, colligitur enim aperte ex variis Scripturæ locis: Nam dicitur Mat. 13. Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum. Item: Pro eo quod laboravit anima ejus, videbit & saturabitur. Quibus verbis demonstrat Propheta uberrimum fructum qui Christo Domino in præmiis passionis erat præparatus. Unde Hieronymus in hunc locum: Quia igitur laboravit, videbit Ecclesijs in toto orbe consurgere, & eam saturabitur fide. Dicit etiam Apostolus ad Philip. 2. Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, propter quod Deus exaltavit eum. Ubi exaltatio Christi, illius humilitati &

A obedientiæ, ut causæ meritoria tribuitur. Denique in Tridentino definitur, Christum fuisse causam meritoriam nostræ justificationis: Ergo Christum verè & propriè meruisse, certè & indubitata fide tenendum est.

Ratio etiam suffragatur: In Christo enim concurrunt omnes conditiones ad meritum requisitæ: Ergo verè & propriè meruit. Consequentia patet. Antecedens probatur inductione, discurrendo per singulas. In primis certum est secundum fidem, Christi humanitatem habere liberum arbitrium, ut ostendit S. Thomas quæst. 18. art. 4. & per consequens actiones ejus fuisse liberas. Secundò, omnes actiones Christi ex objecto & circumstantiis erant bonæ, ut ipse testatur Joan. 8. dicens: Ego quæ placita sunt ei facio semper. Tertiò, ejus humanitas erat Deo grata, tum gratiæ unionis, tum gratiæ habituali. Quarto, per actum charitatis omnia opera sua in Dei gloriam referebat. Quintò, ejus actiones erant viatoris: nam ut ostendit D. Thomas hic quæst. 15. art. 10. Christus simul erat viator & comprehensor, quia licet ab instanti conceptionis haberet beatitudinem animæ, & visione beatificâ frueretur, carebat tamen gloriâ corporis, & in eam tendebat per actus meritorios. Unde Jeremias 14. colonus & viator appellatur. Quasi colonus futurus es in terra, & quasi viator declinans ad manendum. Denique, promissum est præmium actionibus Christi, ut colligitur ex verbis Isaie supra relatis, & similiter Christus ordinavit actiones suas ad tale præmium: Sed conditiones illæ sufficiunt ad meritum, ut in Tractatu de merito fusiè ostensum est: Ergo in Christo reperiuntur omnes conditiones ad meritum requisitæ.

Disp. 2.
art. 2.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò: Meritum libertatem arbitrii requirit: Sed in Christo libertas arbitrii non fuit, cum determinatus ad bonum extiterit, sine indifferentia ad malum: Ergo mereri non potuit.

Respondeo negando Minorem: Licet enim in Christo non fuerit libertas contrarietatis, consistens in indifferentia ad bonum & malum, fuit tamen libertas contradictionis, consistens in indifferentia ad agere & non agere, & ad hoc & illud bonum, quæ libertas ad meritum sufficit. Ita D. Thomas quæst. 29. de verit. art. 6. ad 1. & in 3. dist. 18. quæst. 1. art. 2. ad 5. De quo fusiè infra.

Obijcies secundò: Meritum est opus viatoris: Sed Christus a primo instanti conceptionis non fuit viator, sed comprehensor: Ergo mereri non potuit.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem: Licet enim Christus a primo instanti conceptionis esset comprehensor, & visione beatificâ frueretur, tamen simul erat viator, ut docet S. Thomas hic quæst. 15. art. 10. quia carebat beatitudine corporis.

Dices primò: Licet Christus simul esset viator & comprehensor, tamen non erat viator secundum animam, cum illa a primo conceptionis instanti, visione beatificâ frueretur, sed tantum secundum corpus, quod erat mortale & passibile: Atqui meritum esse debet ab anima, & a voluntate quæ potentia ejus est, & non a

M m m m 3 cor-

corpore & viribus ejus: Ergo licet Christus fuerit viator, tamen mereri non potuit.

11 Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, Christus enim non tantum ratione corporis præcise, sed etiam secundum animam erat viator; nam Christi anima dupliciter considerari potest, primo secundum mentem seu partem superiorem, secundum quam est persona incompleta, habens esse independentem à corpore, & proprias operationes intellectus & voluntatis, quibus clarè videbatur Deum, & ejus præsentia fruebatur, & secundum hanc rationem Christus fuit comprehensor ab instanti suæ conceptionis. Secundo considerari potest, quantum informabat ante mortem Christi, corpus ejus passibile & mortale, tribuendo illi gradum corporeum, vegetativum, & sensitivum, & ut erat principium passionum seu affectuum animalium appetitus sensitivi; & secundum hanc rationem Christus fuit viator, etiam secundum animam. Unde simul in eadem Christi anima reperiebatur gaudium comprehensoris, & tristitia viatoris, quam explicuit Christus, quando dixit: *Tristis est anima mea usque ad mortem.*

12 Dices secundò: Si Christus ex carentia beatitudinis corporis, constituitur in statu viæ capaci merendi, animæ beatorum erunt in statu merendi, quia similiter carèt beatitudine corporis.

Sed negatur sequela: Christus enim non ex eo solù fuit viator, quia caruit beatitudine corporis, sed quia illius anima erat corpori passibili unita, passibilitate ortà ex carentia beatitudinis corporis: animæ autem Sanctorum in patria, corpori unitæ non sunt, & aliàs sunt impassibiles, & idcirco omnino extra statum merendi constitutæ. Ita D. Thomas quæst. 29. de verit. art. 6. ad 5.

13 Dices tertio: Si Christus meruit, quia fuit simul viator & comprehensor, non meruit de lege ordinaria, sed ex aliqua dispensatione speciali; nam quod simul esset viator & comprehensor, habuit Christus ex dispensatione speciali; de lege enim ordinaria gloria animæ ejus in corpus redundare debebat, illudque reddere impassibile.

Sed negatur pariter sequela, licet enim conjunctio status viatoris cum statu comprehensoris in Christo, fuerit facta ex speciali privilegio, illà tamen supposita, ut Christus mereretur, speciali dispensatione non eguit, sed id contingit ex ordinaria providentia Dei: licet enim conjunctio humanitatis ad Verbum, miraculosa fuerit, omniumque miraculorum miraculum; illà tamen supposita, quod Christus ut homo actus humanos eliceret, non miraculosum, sed connaturale fuit.

14 Obijcies tertio: Meritum dicitur imperfectione merente: Ergo nullatenus debet poni in Christo. Consequentia videtur legitima, Antecedens probatur. Qui meretur expectat aliquid sibi conferendum ab alio tanquam a superiori: Ergo meritum dicit inferioritatem & indigentiam, subindeque imperfectionem, in persona merente.

15 Respondeo, concessa Antecedente, distinguendo Consequentem: Ergo meritum nullatenus debet poni in Christo, ratione naturæ divinæ, concedo. Ratione naturæ assumptæ, nego. Nam ratione talis naturæ potest Christus se subicere Deo ut superiori, & ab eo expectare præmium, tum deinde verè & propriè mereri, & de condigno satisficere, ut disp. 4. ostensum est.

Alia difficultas resolvitur, & quo tempore Christus fuerit, quator sequentibus conclusionibus declaratur

Dico secundò: Christus meruit in primo instanti conceptionis instanti. Ita D. Thomas quæst. 34. art. 3. & Theologi communiter.

Probatum primò ex Scriptura, dicitur enim ad Hebræos 10. de Christo: *Ingressus mundum dixit, hostiam & oblationem nolasti &c.* tum deinde: *Ecce venio.* In capite libri scriptum est de me, ut faciat Deus voluntatem tuam. Ex quibus verbis patet de summi argumentum. Oblatio inquit Christus fecit Patri ingrediens mundum, & voluntas illa quæ tunc pro salute generis humani, se obtulit Patri, & statuit opus nostræ redemptionis ad quod missus fuerat perficere, non fuit meritoria: Sed talis oblatio, & mortuæ acceptio, facta fuit in primo instanti conceptionis: Ergo in illo instanti Christus meruit.

Patet, Tum quia talis oblatio & mortuæ acceptio, fuit libera, & ex charitate, habuitque illa conditiones ad meritum requisitas. Tum etiam quia Apostolus de illa subdit paulò post: *In voluntate sanctificati sumus*: voluntas autem operatio quæ Christus sanctificavit nos, facta gloria atque meritoria fuit. Minor vero dicitur: Tum quia Christum ingredi in mundum solum verificatur de primo instanti conceptionis, nam ante primum instanti conceptionis, non verum cum proprietate dicere quod Christus ingrediatur in mundum, sed quod ingressus sit. Pro tempore autem subsecuto ad primum instanti, non est verum dicere quod ingrediatur, sed quod ingressus est. Tum etiam quia ut ex hoc contextu patet, *ly tunc* referendum est ad illam durationem, quæ Deus Christo aptavit corpus seu dedit ei corpus aptum ad immolationem, quia passibile: Sed hæc duratio est primum instanti conceptionis: Ergo in illo instanti Christus se obtulit Patri, & mortem pro salute generis humani acceptavit.

Confirmatur: Quamvis daretur quod ex verbis illis Apostoli non satis evinci posset, Christum in primo conceptionis instanti meruisse, ex illis tamen aperte constat, ipsum subter initium, saltemque aliquando post meruisse, ferendo se Patri, & dicendo, *Ecce venio*: unde non possit assignari ratio ulla cur meritum Christi, eaque voluntas in qua sanctificati sumus, oblationem tantisper sit passa, prudenter factum demur, si quod est Christo dignius, planeque obficultate vacat, ei tribuamus; ne prima quævis vita ejus portio abierit in frugifera, & meriti expers. Præsertim cum Angelos à primo probationis instanti meruisse, pervulgata sententia sit, & nulla perfectio, aut prærogativa deest Christo denegari, quæ pure creaturæ cōceditur.

D Probatum secundò conclusio ratione quæ datur S. Thomas intra quæst. 34. art. 3. Christus à primo instanti conceptionis habuit actum voluntatis supernaturalem & liberum: Sed illi actui nihil defuit necessarium ad meritum: Christus in primo instanti suæ conceptionis meruit. Minor patet, Major verò à S. Doctore ostenditur. Christus in primo instanti suæ conceptionis meruit. Sed justificatio per proprium voluntatis actum quæ est justificatio adultorum, præfata est

E Confirmatur: Quamvis daretur quod ex verbis illis Apostoli non satis evinci posset, Christum in primo conceptionis instanti meruisse, ex illis tamen aperte constat, ipsum subter initium, saltemque aliquando post meruisse, ferendo se Patri, & dicendo, *Ecce venio*: unde non possit assignari ratio ulla cur meritum Christi, eaque voluntas in qua sanctificati sumus, oblationem tantisper sit passa, prudenter factum demur, si quod est Christo dignius, planeque obficultate vacat, ei tribuamus; ne prima quævis vita ejus portio abierit in frugifera, & meriti expers. Præsertim cum Angelos à primo probationis instanti meruisse, pervulgata sententia sit, & nulla perfectio, aut prærogativa deest Christo denegari, quæ pure creaturæ cōceditur.

quoad modum justificatione sine proprio actu, A
quæ est justificatio parvulorum: Ergo Christus
in primo instanti fuit justificatus per proprium
actum voluntatis, more adultorum, & conse-
quenter in primo instanti conceptionis, actum
voluntatis supernaturalem & liberum exer-
cuit; solus enim actus liber & supernaturalis, est
dispositio antecedens vel concomitans nostram
justificationem.

Dico tertio: Christus meruit in infantia, &
toto tempore vitæ, usque ad instantem mortis.

Prima pars hujus conclusionis patet ex dictis
19 in precedenti: si enim Christus in primo instan-
ti conceptionis meruit, non est cur infantie
tempore ipsum non meruisse dicamus.

Favet etiam SS. Patres, qui passim in sermo-
nibus de Nativitate, Circumcisione, & pueritia
Salvatoris, agnoscunt incommoda, quæ Christus
infans pertulit, fuisse nobis meritoria, & saluta-
ria: Ambrosius enim lib. 2. in Lucam cap. de Na-
tuitate Salvatoris sic ait: *Me illius infantia va-*
gentis abluit fletus, mea lachryma illa delicta lave-
runt. Augustinus serm. 11. de tempore: *Adoremus*
pannos infantie, ex quibus facta sunt emplastra na-
turæ. Item S. Thomas infra quæst. 37. art. 1. in-
ter alias causas circumcisionis Christi, hanc sta-
tuat, ut scilicet legis onere nos liberaret, se-
cundum illud Galat. 4. *Misit Deus Filium suum si-*
cutum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret.

Ratio etiam suffragatur: Ut enim sæpe dixi-
mus, & est ritum & commune Theologorum
principium, Christo tribuenda est omnis perfe-
ctio possibilis, quæ nec cum munere Redempto-
ris, nec cum majori perfectione pugnat: At Chri-
stus in infantia nobis meruisse, cum munere
Redemptoris non pugnat; imò potius infinitam
ejus erga homines charitatem mirum in mo-
dum commendat; nec cum majori perfectione
impossibile est, ut ex argumentorum solu-
tione patebit: Ergo asserendum est, Christum
tempore infantie meruisse.

21 Ex quo probata manet secunda pars conclu-
sionis: Non enim repugnat Christum à primo in-
stanti conceptionis, usque ad instantem mortis ex-
cludere, meritum continuasse, cum à sensibus in-
merendo non dependerit, ut ex infra dicendis
constabit; & alia sic meruisse, maxime charita-
tem ejus erga homines commendat: Ergo asse-
rendum est, Christum meritum suum à primo
instanti conceptionis, usque ad instantem mortis
exclusivè continuasse.

22 Dico quartò: Christus nec meruit nobis post
mortem, neque nobis nunc meretur.

Probatum primò ex Scriptura, Apostolus
enim ad Hebræos 10. docet Christum oblatione
corporis sui, quæ in cruce se Deo Patri pro no-
stra redemptione & salute obtulit, consummas-
se in sempiternum sanctificatos, seu nostræ re-
demptionis opus perfecisse: Sed hoc falsum es-
set, si adhuc post mortem, nostram salutem, vel
aliquid ad illam spectans, meruisset, aut mere-
retur: Ergo Christus nec meruit nobis post mor-
tem, neque nobis nunc meretur.

3 Probatum secundò conclusio: Una ex condi-
tionibus requisitis in aliis hominibus, ad meren-
dum sibi, vel aliis, est status viatoris: Sed nulla
est ratio excipiendi ab hac conditione & regu-
la generali Christum: Ergo post mortem, in qua
status viatoris terminatur, nec sibi, nec aliis me-
ruit. Major in Tractatu de justificat. & merito,
2. fuse declarata & probata fuit; Minor verò sua

detur: Tum quia ad istam exceptionem nullum
adeest fundamentum. Tum etiam, quia ipsemet
Christus Joan. 9. expressè fateretur se sub hac ge-
nerali lege comprehendi, cum ait: *Me oportet*
operari opera ejus qui misit me, donec dies est: venit
nox quando nemo potest operari, id est mereri: per
noctem enim intelligitur in hoc loco mors: seu
tempus quod erit post hoc sæculum, ut anno-
tarunt Chrysostomus homil. 55. in Joan. Au-
gustinus Tract. 44. in Joan. & Origenes homil.
3. in Psalm. 36. ubi hæc scribit: Dominus & Sal-
vator ait, venit nox quando nemo potest operari, &
hoc dicit de illo tempore quod erit post hoc sæculum,
tempore quo unusquisque pro malis suis recipiet pœ-
nas. Tunc ergo dicit, noctem illam futuram, cum
jam nemo potest operari aliquid, sed unusquisque
tunc pascitur ex operibus suis, quæ hic positus opera-
tus est. Cum ergo nox fuerit, nemo operatur. In illo
tempore malo, cum peccatores supplicii affliguntur,
erit sine dubio fames his, qui nullos fructus boni operis
collegerunt. In illo autem famis tempore, saturabuntur
justi, ex fructibus scilicet justitiæ suæ. Sicut enim in de-
serto sex diebus colligebant manna, in sexta autem die,
non unius diei modium, sed quantum sufficeret ad cra-
stinum colligebant, & unusquisque edebat in die sab-
bati quæ collegerat in die sexta: ita etiam nunc velut
sexta quadam dies putanda est Domini nostri Iesu
Christi adventus, & tempus hoc dispensationis ejus
quam passione sua hoc in sæculo procuravit. Et idcir-
cò dum in die sexta sumus, colligamus manna duplici-
ter, ut sufficere nobis possit, dum advenit vera
sabbati observantia populo Dei. Si enim non collegeri-
mus duplices cibos, qui nobis & in presenti sæculo suf-
ficiant & in futuro, in diebus famis non saturabi-
mur.

23 Dico quintò: Christus in instanti mortis suæ
non meruit.

Probatum primò ex Divo Thoma infra quæst. 24
50. art. 6. in corp. & ad 2. ubi docet mortem
Christi in facto esse non fuisse operatam merito-
riæ nostram salutem: Sed in instanti extrinseco
vitæ Christi, & intrinseco mortis, est mors Chri-
sti in facto esse, cum sit verum dicere in illo,
Christus mortuus est: Ergo Christus in illo in-
stanti non meruit.

25 Probatum secundò: Status vitæ, sumptus pro
conjunctione animæ ad corpus passibile, est
conditio necessaria ex divina ordinatione ad
merendum sibi & aliis: Sed in instanti physico
mortis, non fuit anima Christi corpori mortali
unita: Ergo in illo instanti non meruit. Minor
probatum ex communi Philosophorum senten-
tia, docente, viventia definire esse per pri-
mum sui non esse: Ergo in instanti mortis Chri-
sti, verum fuit dicere, nunc primò non est Chri-
stus ut homo vivens vitæ mortali: Ergo verum
fuit dicere, nunc primò anima Christi non est
illi corpori unita, & consequenter in illo in-
stanti, anima Christi non erat corpori mortali
conjuncta.

26 Obijciunt primò contra secundam conclusio-
nem: Meritum consistit in actuali opera-
tione: Sed in primo instanti in quo res incipit
esse, actualiter operari non potest: Ergo nec
actu mereri, & consequenter Christus in primo
instanti non meruit. Major patet, Minor
probatum.

§. V.

Solvuntur objectiones.

Obijciunt primò contra secundam conclusio-
nem: Meritum consistit in actuali opera-
tione: Sed in primo instanti in quo res incipit
esse, actualiter operari non potest: Ergo nec
actu mereri, & consequenter Christus in primo
instanti non meruit. Major patet, Minor
probatum.

probat. Operari, juxta commune axioma, sequitur ad esse. Ergo in primo instanti conceptionis rei, nequit dari actualis operatio.

27 Respondeo negando Minorem, ad probationem dicatur operationem successivam supponere prioritate temporis esse, secus autem instantaneam, hæc enim solum petit supponere esse prioritate naturæ, ac proinde potest esse simul tempore cum illo: unde in eodem instanti in quo Sol incepit esse, incepit illuminare, & in primo esse conceptionis Christus vidit divinam essentiam: actus autem voluntatis ad meritum requisitus, non successivus, sed instantaneus est, & per consequens potuit in Christo in primo instanti suæ conceptionis competere. Ita D. Thomas infra quæst. 34. art. 2. ad 1. & quæst. 29. de verit. art. ultimo ad 3.

28 Dices: Actus meritorius debet esse liber, saltem quoad exercitium: Sed actus liber præexistentiæ rei in tempore petit. Ergo & actus meritorius. Minor probatur: Actus liber requirit consultationem: Sed consultatio, cum in discursu & collatione consistat, non potest in instanti exerceri: Ergo actus liber non potest convenire agenti in primo suæ formationis instanti, subindeque illius præexistentiæ petit.

29 Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, ad cuius probationem dicendum, actum liberum præexigere consultationem, cum non supponit plenitudinem cognitionis, secus verò cum plenitudinem scientiæ & cognitionis supponit: Christus autem sicut a primo instanti fuit plenus gratiâ, ita habuit plenitudinem scientiæ speculativæ & practicæ, & ideo ad actum liberum, seu ad liberam electionem, nec consultationem, nec deliberationem consilii indigebat. Solutio est D. Thomæ infra quæst. 34. art. 2. ad 2. & quæst. 29. de verit. art. 8. ad 1.

30 Obijcies secundò contra tertiam conclusionem: Meritum cum in actu voluntatis consistat, actum intellectus regulantem requirit: Sed non fuit instanti tempore in Christo actus intellectus regulans: Ergo nec actus meritorius voluntatis. Major patet, Minor probatur. In Christo triplex tantum scientia fuit: beata scilicet, infusa, & experimentalis: Sed nulla ex his potuit actum meritorium regulare: Ergo &c. Minor probatur quantum ad singulas partes. In primis enim quod scientia beata actum meritorium regulare non potuerit, manifestum videtur: nam meritum convenit Christo in quantum viatori: At scientia beata Christum comprehensorem constituit, ipsique ut viatori non competit: Ergo actus meritorius in Christo regulare non potuit. Idem videtur dicendum de scientia experimentalis, hæc enim cum a sensibus dependeat, quorum actus Christo tempore instantiæ non compete-bant, præsertim quando erat clausus in utero matris, non potuit illo tempore à Christo exerceri. Quod verò meritum in Christo tempore instantiæ per scientiam infusam regulari non potuerit, eodem argumento probatur; nam etiam hæc scientia, utpote ejusdem rationis cum scientia per se acquisita, in suis operationibus à sensibus dependebat: Ergo instanti tempore nulla fuit scientia in Christo, quæ actum voluntatis meritorium regulare posset.

31 Respondeo, concessa Majori, negando Minorem; ad cuius probationem, nego etiam Minorem, & ad probationem illius, in primis dico non esse improbabilem plurium Theologorum

A sententiam, asserentem actus meritorios potius regulari in Christo per scientiam beatam. De qua infra. Secundò respondeo actus meritorios quos Christus in primo instanti conceptionis, vel tempore instantiæ exercuit, fuisse regulatos per scientiam infusam, quam Christus habuit in primo conceptionis momento: hæc enim potest intelligi cum conversione ad plantam arboris, & independentè ab illis, ut docet D. Thomas supra quæst. 11. art. 2. ubi quod scientia per se infusa conveniat animæ Christi ut non obligat corpori, nec ab illo dependenti, ramenti illi unita sit.

Dices, Corpus communicatum est cum anima in premio: Ergo debet etiam cum illa communicari in merito, & consequenter omnis actus meritorius debet ab anima egredi ut communicari cum corpore, subindeque regulari per scientiam a corpore dependentem.

Seo nego Consequentiam, cum enim beatitudo corporis sit ex redundantia beatitudinis animæ, & complementum illius, ut corpus cum anima in premio communicet, sufficit quod anima unita corpori actus meritorios eliciat, si non ut dependens à corpore.

Obijcies tertio contra quartam conclusionem: Christus in celis existens, Patrem pro nobis orat: Sed oratio meritoria est: Ergo Christus in celo meretur, & consequenter meruit postmortem. Major est certa, & colligitur ex variis Scripturæ locis: nam Joan. 14. Christus dixit: Ego rogabo Patrem, & alium paracletum dabit vobis, etc. 1. Joan. 2. dicitur: Advocatum habemus ad Patrem. Item ad Roman. 8. Apostolus ait, Christus est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. Minor verò in qua est difficultas probatur primo: Oratio imperatoria est, ut docet S. Thomas 2. 2. quæst. 83. art. 15. Sed imperatio meritum esse constat ex Augustino Epist. 101. sic dicente: Non remissio peccatorum sine aliquo merito est, si fideles impetret: Ergo ratio meritoria est. Secundò oratio habet ex charitate efficaciam merendi, ut ibidem docet S. Doctor: Sed oratio Christi in celo nunc existentis, ex maximo charitatis affectu procedit: Ergo per illam Christus nunc in celo existens meretur.

Respondeo, concessa Majori negando Minorem, ad cuius primam probationem, nego etiam Minorem; meritum enim, etiam congruum ab impetratione distingui, constat clare ex D. Thoma 1. 2. quæst. 114. art. 9. ad 1. ubi concedit donum perseverantiæ cadere sub impetratione, non autem sub merito; & 2. 2. quæst. 83. art. 16. docet peccatores petendo aliquid à Deo, impetrare, & tamen soluti ad 2. negat quod merentur à Deo, & ibidem art. 11. ad 1. docet Sanctos in celo existentes orare pro beatitudine corporis, illamque impetrare à Deo, & nobis beatitudinem animæ, non tamen mereri. Nec obstat testimonium Augustini quod in contrarium adducitur, nam interpretari debet ille locus, vel de merito largi & improprie sumpto, sub quo omnis exigentia formæ, sive per modum pænis aut condignitatis, sive per modum dispositionis aut impetrationis comprehenditur: vel de impetratione, quæ orationi propria non fit, sed à illa etiam virtutum operibus completar, qualiter et merito de congruo coincidit; & de hoc genere impetrationis loquendo, vera est condicio illis Augustini, quod scilicet peccatorum remissio non est sine aliquo merito, si fides impetrat illud.

Ad secundam Minoris probationem dicendum

orationem habere ex charitate efficaciam merendi, quando meritoria est, & hoc docet D. Thomas: non autem omnis oratio ex charitate procedens meritoria est, ut ex ipso iam vidimus.

Objicies quarto contra ultimam conclusionem: Voluntarium in causa sufficit ad peccatum, & per consequens ad meritum, ut communiter docent Theologi in Tract. de peccatis, vanitatem declarant exemplis: Sed in instanti extrinseco vitæ Christi, & intrinseco mortis, mors fuit ei voluntaria in causa, nimirum ab actu libero suæ voluntatis, quo se causis mortis subiecit: Ergo in illo instanti Christus meruit.

Respondeo distinguendo Majorem: Voluntarium in causa sufficit ad meritum, si adfuerint omnes conditiones ad meritum requisitæ, concedo Majorem. Si desit aliqua conditio, nego Majorem. In instanti autem extrinseco vitæ Christi, & intrinseco mortis desit aliqua conditio ad meritum necessaria, scilicet status viæ, anima enim à corpore separata in statu viæ amplius non est, unde 2. ad Cor. 5. dicitur: Dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino; & ideo in illo instanti Christus non meruit, non defectu libertatis, sed quia illud instans erat extra viam Christi.

§. VI.

Corollarium notatu dignum.

Ex dictis inferes, Vulnus lateris Christo mortuo inflatum, non fuisse meritorium: licet enim fuerit voluntarium in causa (nam Christus dum viveret, hanc sui corporis transfixionem admittere voluit) non fuit tamen illatum Christo in statu merendi constituto, cum iam obisset, & anima abesset à corpore: unde acceptatio quidem ejus fuit meritoria; non tamen ipsum vulnus, ejusque perperissio.

Quod de merito diximus, negantes illud vulnus lateris Christi, æque dicendum est de satisfactione contra Vegam lib. 7. in Trident. cap. 18. qui censuit plagam illam fuisse satisfactoriam, etsi non meritoriam: sicut (inquit) anima in purgatorio post mortem sunt incapaces meriti, non tamen satisfactionis. Sed negandum est animas purgatorii satisfacere, cum tantum satisfaciuntur. Præterquam quod est magna disparitas inter animam perfectionis capacem cum sensu doloris, & corpus Christi animam & sensu doloris plane destitutum.

Advertendum tamen est, quod licet hæc plaga nec meritoria, nec satisfactoria fuerit, nobis tamen salutaria fuit, nam ut inquit S. Doctor infra qu. 50. art. 6. in corp. Quidquid contigit circa carnem Christi, etiam animam separatam, fuit nobis salutarium, virtute divinitatis unitæ. Hinc SS. Patres asserunt sanguinem de latere transfixo e ductum post Christi mortem, fuisse pretium nostrum ac redemptionem, & lavisse peccata nostra, unde vulnus illud saluberrimum dicitur, & S. Ambrosius in Psalm. 40. ait Christum vulneratum vitam produxisse ex vulnere. Item serm. 3. in Psalm. 118. asserit quod sicut in vineis Engaddi lignum est, quod si quis compungat, unguentum, seu balsamum emittit: Ita Christus compungus in cruce, balsamum per cavernam compunctionis eripit, & odorem remissionis peccatorum, & redemptionis effudit. Hinc etiam Guerricus Abbas serm. 4. in Ramis palmarum piissime hortatur fidelem animam, ut abscondatur in fossa humo juxta Prophetam monitum, hoc est in latere Christi transfixo. Non ad ipsum tantum (inquit) sed in

Tomus IV.

ipsum fuge. In foraminibus petra ingredi, in fossa humo abscondere, in ipsis manibus foratis, in fossa latere te ipsum recondere. Vulnus enim in latere Christi, quid nisi ostium in latere arce, salvandis à facie diluvij? Illud tamen figura, istud autem veritas, ubi non modo servatur vita mortalis, sed recuperatur immortalis. Ideo quippe latus suum pius & misericors aperuit, ut cruore vulneris vivificet, calor corporis resocillet, spiritus cordis quasi patenti & libero meatu aspires. Ibi tunc latebis, donec transeat iniquitas. Ibi nequaquam algebis, eo quod in visceribus Christi non frigescat Charitas, ibi delictis afflues, ibi gaudiis superabundabes, &c.

Similia habet Lanpergius homil. 54. de passionem Domini, ubi fidelem alloquens, sic ait: Disce habitare in hoc vulnere lateris, si enim amica aut sponsa est anima tua, ubi suavior illi thalamus dormiendi, quam in hoc vulnere? si columba es, ibi locus est tibi ad nidificandum, si passer esse decreveris, nusquam tibi magis conveniens erit locus, ubi abstractam & solitariam vitam agas, quam in corde Christi. Si turtur es, & castus variisque gemitibus ad Deum suspiras, hic locus requiemis erit. Hic esuriens manna invenies, quod edas; sitiens hic fontem salutis invenies, ubi bibas: hic enim est fons paradisi, & à paradisi medio egrediens, & in fidelium se corda diffundens: est hic ostium arce, per quod intrant non perituri diluvio.

ARTICULUS II.

An Christus per actum Charitatis quo Deum diligebat, meruerit?

§. I.

Proponitur ratio dubitandi, & referuntur sententia.

Ratio dubitandi, eaque gravissima est, quia 40. de ratione actus meritorij est quod sit liber, cum libertas sit una ex conditionibus ad meritum requisitis: Sed actus charitatis quo Christus diligebat Deum, non erat liber, sed necessarius; Christus enim, ut potest clare & intuitu videns divinam essentiam, necessario diligebat Deum, cum Deus clare visus ad sui amorem necessiter, ut docet D. Thomas 1. 2. qu. 4. art. 4. his verbis: Voluntas videntis Dei essentiam, ex necessitate amat quicquid amat sub ordine ad Deum: sicut voluntas non videntis Dei essentiam, ex necessitate amat quicquid amat sub communi ratione boni quam novit. Ergo actus charitatis quo Christus diligebat Deum, non erat meritorius.

Mirum est quantum hæc difficultas Theologorum ingenia exerceat, & in quam varios dicendi modos eos abire compellat. In primis enim Vazquez argumenti difficultate oppressus, disp. 74. cap. 3. absolute negavit Christum per actum aliquem charitatis erga Deum meruisse: cumque dilectio proximi, non à charitate Theologica, sed à benevolentia erga proximum, in ejus sententia eliciatur, consequenter censet per nullum actum charitatis Theologicæ Christum meruisse.

Alii distinguunt duas dilectiones in Christo, utramque ad Dei bonitatem in se & ratione sui terminatam: unam regulatam scientiâ beatâ, aliam scientiâ supernaturali infusâ; & asserunt primam fuisse necessariam, secundam autem liberam & meritoriam. Ita Soto lib. 3. de natura & gratia cap. 7. Viguierius in institutionibus Theologicis cap. 20. Medina hic art. 3. & Suarez disp. 39. sect. 2. idque probabile reputat.

Nnnn

Asturi-